

INVENTARISATIE PARK DAELWIJCK

Martin van Genderen

Het oude park Daelwijck ligt in het noordwestelijke deel van de stad Utrecht, aan de Norbruislaan in de wijk Zuilen. De bebouwing in het gebied dateert uit de 17^e eeuw, evenals de naam "Daelwijck". Het park en de tuin zijn in hun huidige vorm echter van veel latere datum. Ze zijn ontworpen door een van de beroemdste tuinarchitecten van Nederland, Springer (1855-1940). Deze ging bij zijn ontwerpen uit van de visie dat de toeschouwer bij het bekijken van een tuin dezelfde ervaring moest hebben als bij het bekijken van een landschapsschilderij (zijn vader was overigens landschapsschilder). Ook nu nog is Daelwijck een afwisselend terrein met een formele tuin met bloemperken, een gazon, struwelen, jonge tot vrij oude bomen en een verwaarloosde oude moestuin. In het grote gebouw is Hotel Vechtse Park gehuisvest.

Bedreigingen

De tuin wordt onderhouden door de gemeente Utrecht. Omdat het park vrij duur is in onderhoud, had de gemeente enige jaren geleden het plan opgevat er huizen te gaan bouwen om met de opbrengst daarvan het resterende deel van het park te behouden. Het tamelijk absurde argument dat je groene gebieden alleen kunt behouden met het geld dat je verdient door het gebied eerst halfvol te bouwen met dure huizen (zoals ook gebeurt bij fort Blauwkapel en parken in Leidsche Rijn) schijnt tegenwoordig steeds vaker te worden gebruikt. Als je dit beginsel maar vaak genoeg in praktijk brengt, blijft er op den duur niets meer over.

Soort	Aantal territoria	Soort	Aantal territoria	Soort	Aantal territoria
Houtduif	5	Zwartkop	1	Ekster	1
Holenduif	1	Tjiftjaf	2	Kauw	2
Bosuil	1	Bonte vliegenvanger	1	Zwarte kraai	1
Winterkoning	2	Pimpelmees	1	Spreeuw	1
Heggemus	1	Koolmees	2	Vink	1
Roodborst	1	Boomkruiper	1		
Merel	4	Gaai	1		

Tabel 1 Aantal vastgestelde territoria per soort.

Gelukkig maakte de Stichting Zuilen en Vecht zich echter sterk om het gebied zoveel mogelijk in de oorspronkelijke staat te behouden. In het voorjaar van 2005 belde Gerard Joost Esser van deze stichting de Vogelwacht met de vraag of wij het park wilden inventariseren. Inventariseren is iets wat we sowieso graag doen en zeker als het ook nog een goed doel dient. Samen met Ton van den Dorpe en Maarten van Kleij heb ik in 2005 in een aantal rondes het park geïnventariseerd op broedvogels (zie tabel 1).

Gevarieerde vogelbevolking

Het getelde gebied omvat het groengebied bij het Vechtse Park, gelegen aan Norbruislaan 17 tussen de Norbruislaan en de Vecht. Er is geteld in mei en juni. In totaal werden zes inventarisatiebezoeken aan het gebied gebracht: vijf ochtendbezoeken en één avondbezoek.

Mogelijk zijn enkele soorten gemist. Te denken valt onder andere aan grauwe vliegenvanger en grote bonte specht. Een grauwe vliegenvanger zal in het stadse lawaai niet snel opvallen met zijn stille gedrag. Voor bonte specht viel de inventarisatieperiode wat laat.

Met 20 soorten biedt het Park Daelwijck huisvesting aan een voor een stedelijke omgeving gevarieerde vogelbevolking, zeker als je bedenkt dat het gebied niet zo heel groot is. Opvallende soorten zijn bosuil en holenduif. Beide zijn kenmerkend voor gebieden met oude bomen. In de stad Utrecht tref je deze soorten verder alleen aan op begraafplaatsen en in andere oude parken. Opvallend is ook het voorkomen van de bonte vliegenvanger, een in stedelijk gebied zeldzame broedvogel. De overige soorten komen in meerdere of mindere mate ook elders in de stad algemeen voor.

Heggenmus - Jan van der Greef

Naar aanleiding van deze resultaten gaven wij de volgende aanbevelingen voor het onderhoud:

- 1) Bewaar zoveel mogelijk rustige plaatsen om te broeden, bijvoorbeeld hoge bomen, maar ook relatief weinig bezochte plaatsen als de oude moestuin.
- 2) Behoud oude bomen om nestgelegenheid te bieden aan hollenbroeders als bosuil en holenduif. Ook boomklevers en de grote bonte specht kunnen hier,

hoewel nu niet aangetroffen, wel verwacht worden.

3) Behoud zoveel mogelijk de nu geboden afwisseling van vegetatie in het park. Dit biedt zowel broed- en schuilgelegenheid als voedsel.

Stand van zaken twee jaar later

Weinig hoopvol belde ik voor het schrijven van dit artikeltje Gerard Joost Esser om te horen of er sinds 2005 nog ontwikkelingen waren geweest. Tot mijn verrassing was er goed nieuws: naar het zich nu laat aanzien zal er niet worden gebouwd.

Er zijn zelfs leuke nieuwe ontwikkelingen. De tuin komt in gemeenschappelijk zelfbeheer en men probeert de tuin weer in de oude staat terug te brengen. Dit betekent onder meer dat men ook weer de "vergeten groenten" uit die tijd gaat planten. Wanneer je donateur wordt of bereid bent om als vrijwilliger werkzaamheden in de tuin te verrichten, kun je meedelen in de oogst. Informatie over dit project kun je krijgen door een e-mail te sturen naar: esmo@casema.nl.

Een drietal grote oude bomen moet helaas verdwijnen, onder andere een zieke kastanje. Dit is jammer voor de nestgelegenheid die dat soort bomen biedt voor met name holenbroeders. Het goede nieuws is echter dat men plannen heeft om allerlei verschillende nestkasten op te hangen en graag zou hebben dat de Vogelwacht hierbij helpt.

Gaai - Jan van der Greef

Helaas zal de door ons voor de vogels aanbevolen rust in de moestuin wel voorbij zijn. Daar staat tegenover dat een mooi stuk cultuurhistorie ook erg belangrijk is en vaak gaat dit toch hand in hand met het behoud van natuurhistorische waarden. Bovendien is het in een groentetuin ook voor vogels wel goed eten.